

ТКАЧЕНКО

Сергій Анатолійович
nikoblikaudit@inbox.ru

УДК 338.242.2:[65.012.122:338.43]

ФУНКЦІЯ ДІАГНОСТИКИ В КВЕСТУРІ РЕЗЕРВУВАННЯ КАПІТАЛУ

DIAGNOSTICS FUNCTION QUAESTORSHIP OF CAPITAL RESERVING

к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту, в.о. ректора Вищого навчального закладу «Міжнародний технологічний університет «Миколаївська політехніка»

У науковій статті розроблений комплексний підхід, який передбачає застосування широкого спектру взаємопов'язаних засобів, важливе місце серед яких має зайняти підсистема економічної діагностики у вирішенні в об'єднаннях і на підприємствах промисловості архіскладної проблеми збереження власності. Обґрунтовано, при створенні у функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств підсистем, керуючих цехами основного та допоміжного виробництва, й відповідному розвитку інформаційної бази функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств завдання може вирішуватися на внутрішньовиробничому рівні. Серед розвідок актуальністю відрізняється питання вирішення окремих завдань підсистеми інтегрованої економічної діагностики в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств.

В даній науковій статті розроблений комплексний підхід, передбачаючий застосування широкого спектра взаємопов'язаних засобів, важливе місце серед яких має зайняти підсистема інтегрованої економічної діагностики в

об'єднаннях і на підприємствах промисловості архіскладної проблеми збереження власності. Обґрунтовано, при створенні в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств підсистем, керуючих цехами основного та допоміжного виробництва, й відповідному розвитку інформаційної бази функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств завдання може вирішуватися на внутрішньовиробничому рівні. Серед розвідок актуальністю відрізняється питання вирішення окремих завдань підсистеми інтегрованої економічної діагностики в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств, др.

In this research paper we developed a comprehensive approach involving the use of a wide range of interrelated resources, prominently among them should take an integrated subsystem of economic diagnostics in the decision in associations and in industrial enterprises daunting problems of preservation of the property. It is proved, to create functionally advanced systems in strategic management activities of enterprises subsystems that control the main and auxiliary workshops of production, and the corresponding development of the information base developed functional systems of strategic management activities of industrial enterprises of the problem can be solved on the level of internal activity. Among the relevance of the research question different features of the solution of individual tasks integrated economic subsystem diagnostics to functionally developed systems strategic management activity of enterprises, etc.

Ключові слова: інтегрована економічна діагностика, підсистема, система стратегічного управління, управління збереженням власності і ціль

Ключевые слова: интегрированная экономическая диагностика, квестура резервацией капитала, система стратегического управления, цель

Keywords: the integrated economic diagnosis of, of capital the police headquarters reservation of, of strategic management system is, function, purpose

ВСТУП

Все, що мають в своєму розпорядженні науково-виробничі об'єднання та промислові підприємства (основні засоби (фонди), виробничі запаси, готова продукція у виробництві і на складі тощо), являє конкретну власність, що виступає основою економічної системи Української держави, як продуцента певних видів продукції в умовах глобального ринкового середовища. На всіх етапах постіндустріального становлення та будівництва проблему збереження власності Президент і Уряд України ставили в число найважливіших напрямів розвитку виробничо-господарської роботи. Даний напрямок роботи стає ще більш актуальним в сучасних умовах різкого збільшення масштабів

виробництва, ускладнення системи матеріально-фінансових потоків, переходу на методи інтенсивного ведення господарства й всебічного здійснення режиму економії, коли збереження власності набуло значення одного із істотних факторів (чинників) впливу на підвищення ефекту та ефективності сучасного інформаційно-орієнтованого виробництва.

Як переконливо свідчить багаторічний досвід, складна проблема збереження власності в об'єднаннях і на підприємствах промисловості може бути успішно вирішена не шляхом пошуку якоїсь універсальної панацеї, а на основі комплексного (системного) підходу, який передбачає застосування широкого спектру взаємопов'язаних засобів, важливе місце серед яких має зайняти інтегрована економічна діагностика тощо. Необхідність включення

економічної діагностики в число засобів забезпечення збереження власності впливає із того, що методологія діагностики надає можливість досліджувати й проконтролювати виробничо-господарські процеси в об'єднаннях та на підприємствах, виходячи із найрізноманітніших цілей, у тому числі і з позиції рівня організації роботи щодо збереження власності. Зокрема, шляхом проведення спеціальних економіко-аналітичних досліджень можна зробити оцінку потенційної криміногенності тієї чи іншої ланки виробництва (об'єднання, підприємства, цеху та дільниці тощо); виявити характерні тенденції по здійснюваному розтратам і розкраданням; дати розгорнуту характеристику виробничого збитку, заподіяного із вини конкретних посадових осіб; встановити законність списання проведених витрат; виявити джерела можливих розкрадань засобів, покриття їх втрат та непродуктивного використання і інше. Однак, провівши комплексне дослідження теоретичних джерел провідних фахівців з питань методологічно-інформаційного інструментарію діагностики [1-10], можливо із упевненістю констатувати, що жоден із авторів не спромігся в достатній мірі на висвітлення питання відносно включення підсистеми діагностики в число засобів забезпечення збереження власності підприємств та виробничих об'єднань. На практиці, і особливо в традиційних умовах роботи, зазначені вище цільові економіко-аналітичні дослідження виконуються в цілому ряді випадків не систематично й не завжди із достатньою глибиною через великі витрати праці та часу, що виникають у зв'язку із ручною обробкою великої кількості показників звітності і реєстрів бухгалтерського обліку, різного роду калькуляцій, численної й різноманітної нормативної, первинної облікової документації, ін.

МЕТА РОБОТИ зведена до розробки комплексного (системного) підходу, який передбачає застосування широкого спектру взаємопов'язаних засобів, важливе місце серед яких має зайняти підсистема діагностики у вирішенні в об'єднаннях, на підприємствах промисловості архіскладної проблеми збереження власності.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретико-методологічною основою статті виступає діалектичний метод та основні положення теорії діагностики і управління. У процесі дослідження використовувалися наступні методи: *абстрактно-логічний* (для теоретичного узагальнення та формулювання висновків); *монографічний* (при дослідженні методик діагностики, управління і власності); *економіко-статистичний, розрахунково-конструктивний, порівняльний* (при оцінці стану діагностики, системи управління, власності); *групування* (із метою розкриття принципових особливостей діагностики у вирішенні проблеми збереження власності); *графічний* (при побудові укрупненої блок-схеми функціонально розвинутого вирішення завдання діагностики потенційної криміногенності підприємства за показниками виробничо-господарської діяльності за рік);

табличний (при наведенні: характеристики основних показників виробничо-господарської діяльності підприємства за поточний рік; характеристики темпів зміни основних показників виробничо-господарської діяльності за поточний рік) ін.

РЕЗУЛЬТАТИ

Ефективність економіко-аналітичних досліджень щодо збереження власності може бути різко підвищена в умовах створення та функціонування у функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств, виробничих об'єднань підсистем економіко-аналітичної обробки інформації, коли користувачеві надається можливість оперативного отримання відомостей, що цікавлять його з машинних збирань інформації, які зберігаються в пам'яті машин електронних цифрових, і зводиться до мінімуму технічна робота користувача з портативними документами на паперових носіях. Для цього у функціональній структурі підсистем економіко-аналітичної обробки інформації функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань, насамперед, повинні бути виділені спеціалізовані завдання діагностики, що мають своєю метою формування даних для контролю за станом збереження власності на суб'єктах господарської діяльності. Крім того, отримання окремих форм вихідних документів відповідної орієнтації доцільно передбачити в ряді загальноприйнятих економіко-аналітичних завдань, що може бути досягнуто як певною модифікацією алгоритмів вирішення таких задач, так і деяким розширенням складу їх початкових інформаційних даних.

У перелік спеціалізованих завдань підсистеми економіко-аналітичної обробки інформаційних даних функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань на рівні управління продуцентом можна включити наступні: діагностика потенційної криміногенності підприємства за показниками діяльності за рік; діагностика розтрат і розкрадань по підприємству за місяць, квартал, рік; діагностика нестач та втрат від псування цінностей по підприємству за місяць, квартал, рік; діагностика виконання плану заходів із збереження власності по підприємству за рік і такі інші. Отримання окремих спеціальних форм вихідних документів може бути запроєктовано в задачах із діагностики якості матеріальних та трудових нормативів, діагностики використання матеріальних ресурсів, діагностики використання фонду заробітної плати і ін.

В умовах функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань інформаційною базою для отримання відомостей, що характеризують збереження власності на суб'єктах господарської діяльності, слугують загальносистемні масиви нормативно-довідкової інформації й інформаційні масиви, створювані в окремих функціональних підсистемах (техніко-економічне управління, бухгалтерський облік і звітність, управління матеріально-технічним забезпеченням, управління

транспортно-складським господарством, багато інших). Так, наприклад, при діагностиці збереження матеріальних ресурсів в якості початкової інформаційної бази будуть слугувати: масиви показників звітності; масиви норм витрачання матеріалів на виріб; масиви фактичного витрачання матеріалів у натуральному вимірі на виріб; масиви витрачання матеріалів за кореспондуючими рахунками; масиви руху матеріалів по складах; масиви залишків матеріалів на складах у зіставленні із нормами запасів; масиви нестач й втрат матеріалів за шифрами аналітичного обліку ін.

Наявний досвід свідчить, що формування економіко-аналітичної інформації, орієнтованої на оцінку та контроль за станом в об'єднаннях і на підприємствах збереження власності, вимагає розробки й застосування у складі інформаційного забезпечення підсистеми економіко-аналітичної обробки інформації функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю промислових підприємств та виробничих об'єднань спеціальної системи кодування, яка повинна бути ув'язана із системою кодування функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань в цілому. Мова йде в першу чергу про розробку кодів видів розтрат, розкрадань, нестач та втрат; кодів джерел розтрат, розкрадань, нестач і втрат; кодів причин розтрат, розкрадань, нестач та втрат; кодів винуватців розтрат, розкрадань, нестач і втрат; кодів місць розтрат, розкрадань, нестач та втрат; кодів повноти відшкодування збитку від розтрат, розкрадань, нестач і втрат; кодів характеру відшкодування збитку від розтрат, розкрадань, нестач та втрат; кодів видів заходів щодо запобігання розтрат, розкрадань, нестач і втрат та інших. Використання зазначених кодів дозволить не тільки формувати необхідну інформацію у всіх потрібних для користувача розрізах, а і організувати її систематизоване накопичення та зберігання в базі даних підсистеми економіко-аналітичної обробки інформації функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань, ін.

Одним із завдань з діагностики збереження власності на підприємствах, яке може бути реалізовано в підсистемі економіко-аналітичної обробки інформації функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю промислових підприємств та науково-виробничих об'єднань, виступає підсистема діагностики потенційної криміногенності підприємства за показниками виробничо-господарської діяльності за рік. Його призначення полягає у формуванні і поданні відповідним користувачам інформації, що дозволяє встановити основні напрямки розвитку в роботі із контролю та забезпечення збереження

власності суб'єкта господарської діяльності й інше.

Початковими даними для вирішення завдання слугують показники, що характеризують виробничо-господарську діяльність підприємства, які містяться в масивах нормативно-довідкової інформації, а також у масивах, що створюються в підсистемах техніко-економічного управління і бухгалтерського обліку та звітності. Зокрема, в завданні використовуються наступні масиви початкової інформації: показники виробничо-господарської діяльності підприємства за попередній рік, фактичні; показники виробничо-господарської діяльності підприємства за поточний рік, за планом; показники виробничо-господарської діяльності підприємства за поточний рік, фактичні.

Машинні електронні цифрові масиви за показниками виробничо-господарської діяльності підприємства за попередній рік, фактичні і показниками виробничо-господарської діяльності підприємства за поточний рік, фактичні створюються в підсистемі бухгалтерського обліку та звітності для вирішення завдань синтетичного й аналітичного обліку, машинний масив за показниками виробничо-господарської діяльності підприємства за поточний рік, за планом створюється в підсистемі техніко-економічного управління на основі інформації плану техніко-економічного і соціального розвитку виробничо-господарської діяльності промислового підприємства та науково-виробничого об'єднання. У результаті вирішення задачі формуються в табличній формі вихідні документи, що характеризують різні напрямки розвитку виробничо-господарської діяльності суб'єкта господарювання за поточний рік (такі форми: характеристика основних показників виробничо-господарської діяльності підприємства за поточний рік; характеристика темпів зміни основних показників виробничо-господарської діяльності за поточний рік). У цільовій формі характеристики основних показників виробничо-господарської діяльності підприємства за поточний рік надається розрахунок виконання плану за поточний рік і темпів зростання фактичних показників поточного року по відношенню до попереднього року за групами взаємопов'язаних показників (об'ємні, трудові, матеріальні та фінансові тощо). Фрагмент форми характеристики основних показників виробничо-господарської діяльності підприємства за поточний рік наведено у таблиці 1.

Цільова форма характеристики темпів зміни основних показників виробничо-господарської діяльності за поточний рік відображає темпи зміни взаємопов'язаних економічних показників й відхилення фактичних темпів від планових. Пасаж форми характеристики темпів зміни основних показників виробничо-господарської діяльності за поточний рік наведено у відомості 2.

Таблиця 1

Характеристика основних показників виробничо-господарської діяльності промислового підприємства (об'єднання) за поточний рік

Найменування показників	Одиниця виміру	Минулий рік
1	2	3
Об'ємні:		
1. Обсяг готової продукції	тис. грн.	20000,0
2. Обсяг реалізованої продукції	тис. грн.	25724,0
3. Обсяг незавершеного виробництва	тис. грн.	23314,9
І інші		
Трудові:		
1. Чисельність працюючих	люд.	6646
2. Середня заробітна плата одного працюючого	грн.	1287,0
3. Продуктивність праці одного працюючого	грн.	3009
І інші		
Матеріальні:		
1. Витрати матеріалів на 1 грн. готової продукції	коп.	62,1
2. Витрати матеріалів на 1 грн. реалізованої продукції	коп.	35,0
3. Залишки матеріалів на складах	тис. грн.	6994,5
І інші		

Продовження таблиці 1

Поточний рік			План поточного року у % до минулого року	Фактично за поточний рік у % до минулого року
за планом	фактично	% виконання плану		
4	5	6	7	8
Об'ємні:				
22731,0	22754,0	100,1	113,6	113,7
37120,0	39192,0	105,6	144,3	149,9
26747,9	26801,4	100,2	114,0	114,9
Трудові:				
6348	6298	99,2	95,2	94,2
1566,0	1802,0	115,1	121,6	140,0
3581	3611	100,1	119,0	120,0
Матеріальні:				
60,0	59,5	99,1	96,6	95,7
33,0	32,6	98,8	94,3	93,1
7000,0	7500,0	107,1	100,1	107,2

Таблиця 2

Характеристика темпів зміни основних показників виробничо-господарської діяльності за поточний рік

Найменування показників	Одиниця виміру	За планом на поточний рік	Фактично за поточний рік	Відхилення
1. Відхилення темпів зростання фонду заробітної плати від темпів зростання обсягу готової продукції	%	+ 4,2	+ 20,2	+ 16,0
2. Відхилення темпів зростання середньої заробітної плати одного працюючого від темпів зростання обсягу готової продукції	%	+ 8,0	+ 26,3	+ 18,3
3. Відхилення темпів зростання середньої заробітної плати одного працюючого від темпів зростання продуктивності праці одного працюючого	%	+ 2,6	+ 20,0	+ 17,4
І інші				

Інформація цільових форм характеристики основних показників виробничо-господарської діяльності підприємства за поточний рік та характеристики темпів зміни основних показників виробничо-господарської діяльності за поточний рік дозволяє виявити такі, що мали місце в поточному році аномальні зміни показників виробничо-господарської діяльності промислового підприємства, не властиві умовам нормальної роботи, і, ґрунтуючись на негативних тенденціях, зробити попередні висновки про криміногенність окремих напрямків роботи підприємства, які повинні стати об'єктом подальших поглиблених економіко-аналітичних досліджень, таке ін.

Так, наприклад, із цільової форми характеристики основних показників виробничо-господарської діяльності підприємства за поточний рік видно, що показники виконання у поточному році плану із реалізованої продукції (105,6 %) та темпів її зростання порівняно з минулим роком (за планом 144,3 %, фактично 149,9 %) значно перевищують аналогічні показники по готовій продукції (відповідно 100,1%; 113,6 %; 113,7 %) і незавершеному виробництву (відповідно 100,2 %; 114,0 %; 114,9 %). При цьому показники по незавершеному виробництву мають тенденцію до зростання, хоча при перевищенні показників реалізованої продукції над показниками готової продукції вони за інших рівних умов повинні були б мати тенденцію до зниження. У цій ситуації перевіряючий в процесі подальшої діагностики особливу увагу повинен звернути на вивчення складу реалізованої продукції поточного

року, з тим, щоб встановити, чи з'явилося зростання реалізованої продукції наслідком структурних зрушень або воно сталося результатом штучного завищення її обсягу. З цільових форм характеристики основних показників виробничо-господарської діяльності підприємства за поточний рік та характеристики темпів зміни основних показників виробничо-господарської діяльності за поточний рік також видно, що в поточному році відбулося значне понадпланове зростання середньої заробітної плати одного працюючого (115,1 %) і що темпи зростання середньої заробітної плати одного працюючого значно перевищують темпи зростання готової продукції (за планом + 8,0 %, фактично + 26,3 %) та темпи зростання продуктивності праці одного працюючого (за планом + 2,6 %, фактично + 20,0 %). Це робить необхідним включення до переліку питань подальшої поглибленої інтегрованої економічної діагностики змістовне вивчення обґрунтованості і законності витрачання на підприємстві та об'єднанні фонду заробітної плати.

Задача функції діагностики потенційної криміногенності підприємства, виробничого об'єднання за показниками виробничо-господарської діяльності за рік повинна вирішуватися в регламентному режимі один раз на рік за підсумками роботи. Програмним забезпеченням задачі може бути мова «ІС: Підприємство» (версії 7.7, 8.0, 8.1 й 8.2). Укрупнена блок-схема алгоритму сучасного електронного цифрового вирішення задачі приведена на рис. 1.

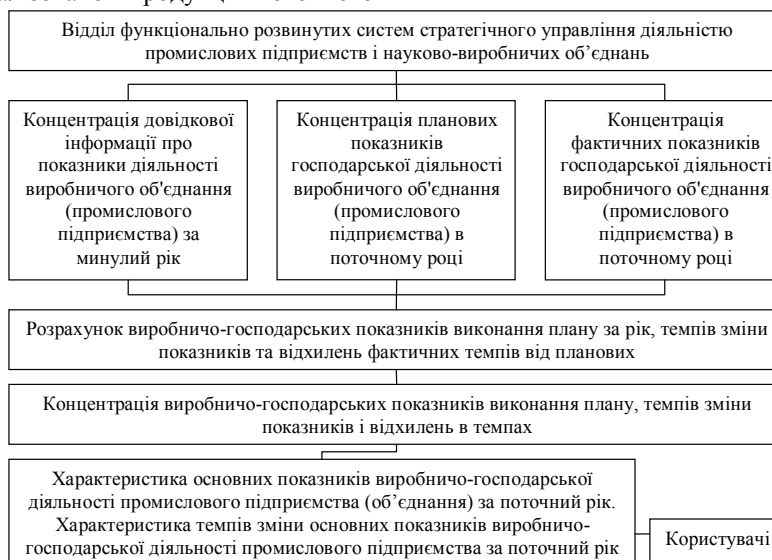

Рис. 1. Укрупнена граф-блок-схема сучасного функціонально розвинутого вирішення завдання функції діагностики потенційної криміногенності підприємства за показниками виробничо-господарської діяльності за рік

ВИСНОВКИ

При створенні у функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств й виробничих об'єднань підсистем, керуючих цехами основного та допоміжного виробництв, і відповідному розвитку інформаційної бази даних функціонально розвинутих систем

стратегічного управління діяльністю підприємств й виробничих об'єднань зазначена вище задача може вирішуватися на внутрішньовиробничому рівні. Серед розвідок актуальністю відрізняється питання вирішення окремих цільових задач підсистеми інтегрованої економічної діагностики в системах стратегічного управління діяльністю промислових підприємств та об'єднань.

Список використаних джерел

1. Алетдинова, А.А. Методология статистического исследования инновационного потенциала организаций: диссертация ... доктора экономических наук: 08.00.12 / Анна Александровна Алетдинова; [Место защиты: Сибир. ун-т потребит. кооперац.]. - Новосибирск, 2012. - 412с.: 19ил.
2. Балакина, Г.Ф. Формирование стратегий социально-экономического развития депрессивных регионов: диссер. ... д. э. н.: 08.00.05 / Г.Ф. Балакина; [Место защиты: Ин-т регион. экон. исследований]. - Москва, 2013. - 331 с.:ил.
3. Бикчантаева, А.И. Трансформация рынка труда в условиях модернизации структуры общественного производства: теоретико-методологический аспект: диссертация ... д.э.н.: 08.00.01 / Алсу Ильдаровна Бикчантаева; [Место защиты: Казанский гос. ун-т]. - Казань, 2012. - 435 с.:ил.
4. Невейкина, Н.В. Управление устойчивым развитием регионов: методология, теория, инструментарий: диссертация ... д.э.н.: 08.00.05 / Н.В. Невейкина; [Место защиты: Юго-Зап. гос. ун-т]. - Воронеж, 2014. - 332 с.: ил.
5. Поподько, Г.И. Управление социальной устойчивостью региональной экономической системы в условиях инновационного развития экономики: диссертация ... д.э.н.: 08.00.05 / Галина Ивановна Поподько; [Место защиты: Сибирский государ. аэрокосмический ун-т]. - Красноярск, 2012. - 393 с.:ил.
6. Рекорд, С.И. Мезоэкономический синтез концепций кластерного развития и международной экономической интеграции: диссертация ... д.э.н.: 08.00.14 / София Игоревна Рекорд; [Место защиты: Санкт-Петербургский государственный эконом. университет]. - Санкт-Петербург, 2013. - 349 с.: ил.
7. Сорокина, Г.П. Развитие системы управления конкурентоспособностью в автомобильной промышленности: дисс. ... д.э.н.: 08.00.05 / Галина Петровна Сорокина; [Место защиты: Ун-т машиностроения]. - Москва, 2012. - 331с.:ил.
8. Суловицкая, Г.В. Формирование инновационного механизма развития систем менеджмента качества университетов: диссер. ... д.э.н.: 08.00.05 / Г.В. Суловицкая; [Место защиты: Мордовский гос. ун-т]. - Пенза, 2012. - 367с.:ил.
9. Толстолесова, Л.А. Финансово-инвестиционный потенциал сырьевых регионов: формирование и стратегия реализации: дис.... д.э.н.: 08.00.10 / Л.А. Толстолесова; [Место защиты: Санкт-Петер. гос. ун-т].- СПб, 2012.- 373с.:ил.
10. Щербенко, Е.В. Маркетинг в формировании системы продовольственного обеспечения территории: теория, методология, практика: диссер. ... д.э.н.: 08.00.05 / Ева Владиславовна Щербенко; [Место защиты: Сибир. ун-т потребит. кооперации]. - Новосибирск, 2012. - 390 с.: ил.